

Hulûsi Kalb'den
Abdülmecit İSLAMOĞLU*

ÖMÜR

Dinimizde nasihat etmenin büyük bir yeri ve önemi vardır. Hz. Peygamber (s.a.v)'in izinden giden âlimler de bu çerçevede en yakınlarından başlayarak etrafındakilere va'z u nasihatte bulunmuşlar, öğütleriyle onları iyiliklere, güzelliklere çağırılmışlar; insanları uçuruma sürükleyecek tehlikeler konusunda uyarılmışlardır. Klasik Türk edebiyatında da bu vadiye yazılmış kimi zaman müstakil kimi zaman ise eserlerin içerisine derc edilmiş pend-nâme/nasihat-nâmeler bulunmaktadır. Osman Hulûsî Efendi (k.s)'nin yedi beyitten oluşan aşağıdaki gazeli de bu türde yazılmış bir manzûmedir:

*1. Ko dâr-ı fenâyı bunda râh-ı mülk-i bekâyı tut
O mülke varmağa dâmen-i ehl-i Hudâ'yı tut*

Fânî dünyayı bırak da ebedî âlemin yolunu tut. Sonsuzluk diyârına seni ulaştıracak olan ehlullâhın eteğine sarıl.

Bu dünyada sahip olunan mal, mülk, makam, mevki her ne varsa er veya geç tükenecek, son bulacaktır. O hâlde yapılması gereken dünyanın aldatıcı güzelliklerini, ziynetlerini, onlar bizi terk etmeden bırakabilmektir. Dünya malı dünyada kalacağına göre, onlara tutunup kalınmama, sonsuzluk ülkesine bizleri götürecek olan yol aranmalıdır. Tehlikelerle dolu bu yolda, bize rehberlik edecek, menzile sâlimen varmamızı kolaylaştıracak olanlar ise Allah'ın sâdik dostlarıdır. Onların eteğine sımsıkı sarılmalı, tavsiyelerine uyarak hareket edilmelidir.

*2. Elinde var iken fırsatı ganîmet bil
Hebâ olmadan ömr tarîk-i Mustafâ'yı tut*

Fırsat henüz kaçmamışken bunu değerlendir. Ömrün sona ermeden Hz. Peygamber (s.a.v)'in yolunu tut.

Vakit, insanoğlunun sahip olduğu en önemli nimetlerden birisidir. Bununla birlikte en çok da vakit konusunda aldanmaktadır insan. Vadenin ne zaman dolacağı, ecelin ne zaman geleceği, Allâmu'l-guyûb/Gaybı bilen yüce Allah'ın bilgisi dâhilindedir ancak. Bu nedenle henüz nefes alıp veriyorken, Hz. Muhammed Mustafa (s.a.v)'nın gittiği yoldan gidilmeli, O'nun emrettikleri yapılmalı, sakındırdıklarından kaçınmalıdır. Zira yüce Rabbimiz Kur'ân-ı Kerîm'de "Kim peygambere itaat ederse, Allah'a itaat etmiş olur."¹ buyurmaktadır. Kurtuluşa ermek "üsve-i hasene: en güzel örnek"² olan sevgililer sevgilisine uymakla gerçekleşecektir.

*3. Makbûl-i dergâh-ı Hakk olmağa istersen rızâ
Bir mürşid-i kâmilin elindeki asâyı tut*

Cenâb-ı Hakk'ın dergâhına kabul olmak istiyorsan kâmil bir mürşidin elindeki asaya sarıl.

İnsanın yaratılış gayesi Rabbine kulluk etmesidir. İbadetlerini yerine getiren ve her anını kulluk şuuru içerisinde yaşayan mümini bekleyen mükâfat ise dünya ve içindeki her şeyden daha hayırlı olan bir hitaba mazhar olmasıdır: "Ey huzura kavuşmuş insan! Sen O'ndan hoşnut, O da senden hoşnut olarak Rabbine dön. (Seçkin) kullarım arasına katıl ve cennetime gir."³

Yüce yaratıcının dergâhına kabul olma, paha biçilemeyecek bir mutluluk kaynağıdır. Bu kaynağa daha hızlı ve kolay bir şekilde ulaşmak için,

dođru yolu göstererek insanları uyaran mürşid-
lere tbi olunmalıdır. Mürşidin en makbl ise,
hem kâmil (kendi olgun), hem de
mkemmil (başkasını olgun-
laştıran) olanıdır.⁴

4. *Var ehl-i Hakk'a
hizmet et b-taleb
 b-garaz
"Seyyid'l-
k a v m i
hdimuhum" emr-i
Habb-i Kibriy'yı tut*

Habbullh'ın "Bir
kavmin efendisi ona
hizmet edendir."
sözünün geređini
yerine getir. Hak ehlinin katına var ve hiçbir řey
istemededen, menfaat gözetmeksizin hizmet et.

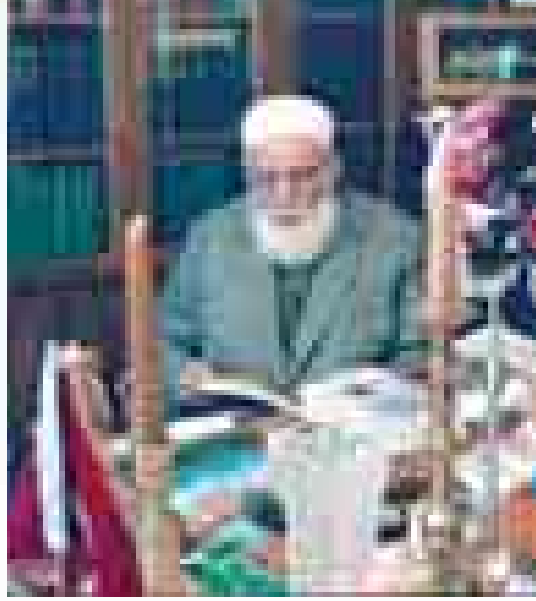
Hz. Peygamber (s.a.v.) "Bir kavmin efendisi
onlara hizmet edendir."⁵ buyurmuřtur. z sözü
bir olan Reslullh Efendimiz, diđer alanlarda ol-
duđu gibi çalıřma konusunda da insanlara örnek
olmuştur. Hicret esnasında konakladığu Kuba'da,
mescidin yapımında ilk taşı kendisi koymuş, bu-
nunla da yetinmeyerek çalıřmalara bizzat ka-
tılmıştır. Aynı durum Mescid-i Nebev'i'nin in-
řasında da görülür. Hz. Peygamber mescidin
inşaatında ağır taşları yüklenmiş, kerpiçleri el-
bisesine doldurarak taşımıştır. Gelmiř ve gele-
cek insanların en faziletlisi olan o büyük insan,
gerektiğinde skklerini dikmiş, ayakkabılarını
tamir etmiřtir.⁶ Tüm hayatı boyunca insanla-
ra yk olmayan, dahası onlara hizmet etmeyi ře-
ref kabul eden sevgili Peygamberimiz bu yönüyle
de tüm insanlđđa örnek olmuřtur.

Hak yolda yryenlere hizmet etmek, bunu
yaparken ise herhangi bir karşılık beklememek...
Rız-yı Br'i'yi gözetmek ve mkftını O'ndan
ummak.... Zor ama kutlu bir yola çıkmaktır. Ne
mutlu böyle olanlara!

5. *"Elest" hitbındaki "belâ" yı lya sa'y etme
Ol hükmü umutma olan ahd  vefyı tut*

“Elest” bezminde vermiş olduğun “belâ: evet” cevabını, “lâ:hayır”a çevirmeye kalkma. Verdiğin sözü asla unutma, vefâlı ol.

Allah bütün ruhlara hitaben “**Elestü** bi-Rabbikum: Ben sizin Rabbiniz değil miyim?” diye buyurunca, ruhlar “**Belâ:** Evet, Sen bizim Rabbimizsin”⁷ diye cevap vermişlerdir. Bu bezm/toplantı ruhlar bedene girmeden önce yapılmış, Cenâb-ı Hak ile ruhlar arasında bir sözleşme gerçekleşmiştir. Bu dünyada insanlığın imtihanı, elest bezminde vermiş olduğu bu sözü yerine getirip getirmeme imtihanıdır. Ahdine sâdık kalanlar, vefâ gösterenler kazanacak; yaptıkları sözleşmeyi unutanlar ise sınavı kaybedecek, hüsrana uğrayacaklardır.

6. *Tevekkül-i tâm ol ihlâs ile teslîm olup yâra Şükr-i bâ-nihâye kıl Hakk’a hamd ü senâyı tut*

Sevgiliye ihlâs içerisinde tam bir tevekkülle teslim ol. Cenâb-ı Hakk’a sayısız defa şükr et ve O’nu överek hamdda bulun.

Tevekkül, elinden gelen bütün çabayı sarf ettikten, her türlü tedbiri aldıktan sonra, işi, her şeyi bilen, gören ve mutlak güç sahibi olan yüce Allah’a havale etmektir. Tevekkül, güvenmedir, kalbin itminan içerisinde ıstrapsız bir hâlde bulunmasıdır.⁸ Âşık, maşûka bu duygular içerisinde teslîm etmelidir kendini. Riyadan ve gösterişten uzak, karşılık beklemeden, tüm samimiyetiyle benliğinden geçmelidir.

Müminde bulunması gereken en önemli özelliklerden birisi tevekkül ise diğeri şüphesiz şükürdür. Rabbiniz “Eğer Allah’ın nimetlerini saymaya kalkışsanız sayamazsınız.”⁹ buyurur. Nimetleri saymaktan âciz olan kul, bunların şükürünü ifâdan da âcizdir elbette. Bununla beraber diller döndü-

ğü kadar şükretmeli, Rezzâk olan Allah’ın huzurunda iki büklüm bir hâlde hamd ü senâda bulunmalıdır.

7. *Hulûsî işit amel eyle bu güft-i azîzânı Ger tâlib-i Hakk isen bu pend-i bâ-bahâyı tut*

Ey Hulûsî! Bu kıymetli sözleri işit ve bunlarla amel eyle. Eğer Hakk’ı istiyorsan paha biçilmez bu nasihatleri tut.

Mutasavvıfların sohbetlerinin en önemli özelliklerinden birisi nasihat içerikli olması, verilen öğütlerle muhatabın irşad edilmeye çalışılmasıdır. Şiiri inanç, duygu ve düşüncelerini ifade etmekte bir araç olarak kullanan Es-

Seyyid Osman Hulûsî Efendi gazelin son beytinde kendi şahsında tüm Müslümanlara seslenir. Şiirin tümünde zikri geçen nasihatlerin, tavsiyelerin paha biçilmez kıymette olduklarını söyleyen Hulûsî Efendi, bunların can u gönülden dinlenip yerine getirilmesi gerektiğini ifade eder. Hakk’ın rızasına kavuşacak olanlar “İşittik ve itaat ettik.”¹⁰ diyenlerdir.

Ömrümüz hebâ olmadan bu nasihatleri dinleyen ve Hakk’a itaat edenlerden olmak duasıyla...

Dipnot

*. Dr.

- 1 4 / Nisâ, 80.
- 2 33 / Ahzâb, 21.
- 3 89 / Fecr, 27-30.
- 4 Ethem Cebecioğlu, *Tasavvuf Terimleri&Deyimleri Sözlüğü*, Anka Yayınları, İstanbul, 2004, s. 455.
- 5 el-Aclûnî, *Keşfü'l-Hafâ*, (I-II), Mektebetü'l-Kudsî, Kâhire, 1351, c. I, s. 462 (Hadis nr.: 1515).
- 6 Konuyla ilgili daha geniş bilgi için bkz.: İbrahim Sarıçam, *Hız Muhammed ve Evrensel Mesajı*, Diyanet İşleri Başkanlığı Yayınları, Ankara, 2003, s. 305-308.
- 7 7 / A'râf, 172.
- 8 Mutasavvıfların tevekkül hakkındaki görüşleri için bkz.: Abdülkerîm Kuşeyrî, *Kuşeyrî Risâlesi*, (Hazırlayan: Süleyman Uludağ), Dergâh Yayınları, İstanbul, 2003, s. 248-258.
- 9 14 / İbrahim, 34.
- 10 2 / Bakara, 285.